

Nieuwsbrief PSH GOR bij Covid-19

Nummer 26 (15 april 2021)

Landelijk coördinatieteam PSH GOR (ARQ/ Nivel/ cGM/ GGD GHOR NL)

Dit is de 26^e nieuwsbrief over PSH en GOR bij de Coronacrisis, waarmee we u op de hoogte houden van ontwikkelingen rond PSH en GOR. We zullen de nieuwsbrief uitbrengen als er voldoende informatie is om te delen, dus onregelmatig.

Helaas is het op het moment niet mogelijk om documenten op GGD GHOR Kennisnet te plaatsen, dat zullen we doen zodra dat weer mogelijk is.

Nieuwe producten en informatie PSH

Rode Kruis thema-maand voor jongeren

Het Rode Kruis start in april een vervolgcampagne om jongeren mentaal op te peppen: [#skipdecoronadip](#). Jongeren die meedoen gaan iedere dag met een challenge aan de slag. Psychologen van het Rode Kruis geven daarbij tips en oefeningen om beter in je vel te zitten.

Voorleesafspraak voor kinderen met taalachterstand door thuisonderwijs (zorgbedrijf Pluhz)

Door thuisonderwijs ontstaan taalachterstanden. Vooral bij basisschoolkinderen uit gezinnen waarvan de ouders de Nederlandse taal niet volledig machtig zijn. Vrijwilligers (oma's en opa's) van het project [luisteroma.nl](#) lezen voor aan kinderen om de taalontwikkeling te stimuleren. Via de website kun je je kind gratis inschrijven voor een afspraak. Of meld je aan als voorlees vrijwilliger.

Hoofdpunten uit actualiteitsmonitor ARQ 18 maart – 1 april

Wil je twee wekelijks de volledige actualiteitsmonitor ontvangen? Mail dan naar: steunpuntcorona@arq.org. Normaliter is dit document te vinden op GGD GHOR Kennisnet, helaas is deze website nog steeds offline.

1. Algemene bevolking:

-Het persoonlijk welzijn van de Nederlandse bevolking is afgelopen jaar nauwelijks veranderd. Dat blijkt uit nieuwe cijfers van het [CBS-onderzoek naar sociale samenhang en welzijn](#). Het recent verschenen [SCP-rapport 'Een jaar met corona'](#), toont een vergelijkbare uitkomst. Nederlanders hebben gemiddeld genomen nog steeds een hoge kwaliteit van leven. Al geldt dat niet voor kwetsbare groepen. Tevredenheid met het sociale leven is wel iets afgenomen blijkt uit CBS cijfers. Er was een lichte daling in de tevredenheid met de psychische gezondheid. Lees meer op de [website van het CBS](#).

-Ruim de helft van de rokers geeft aan stress te ervaren door de coronacrisis. Veel rokers geven daarbij aan dat zij door de stress meer zijn gaan roken. Dat blijkt uit een [onderzoek van het Trimbos](#). Tijdens de eerste golf rookte men meer vanwege verveling, terwijl nu stress een belangrijke factor is.

Nieuwe producten en informatie PSH (vervolg)

Hoofdpunten uit actualiteitsmonitor ARQ 18 maart – 1 april (vervolg)

2. Risicogroepen:

-De politie wordt steeds meer geconfronteerd met protesten, meer dan voorheen ([NOS](#), 28 maart). In de eerste helft van 2020 waren er 1200 demonstraties, in de tweede helft 2500, een verdubbeling. "Er is onvrede, het maatschappelijk ongenoegen neemt toe."

- De pijn van de harde, lange lockdown is hevig en wordt overal in het land gevoeld. Dagelijks uiten zorgverleners en belangenbehartigers van jongeren, ouderen, specifieke (patiënt)groepen hun noodkreten in de media ([blog van Zorgvisie](#)). Ook op allerlei minder zichtbare plekken wordt de pijn duidelijker. Bij zorgverzekeraars, het uitkeringsloket, in spreekkamers, bij jongerenwerkers en sociale wijkteams. Wie houden zicht op de mensen die, ondanks de initiatieven, toenemend in de verdrukking komen? En het allerbelangrijkst: wie zorgen ervoor dat noodkreten ook worden omgezet in acties om de gezondheid te beschermen? Collectieve gezondheidsdoelen kunnen alleen gehaald worden als 'onafhankelijke' instanties als de NZa, het Zorginstituut en de IGJ meer doorzettingsmacht krijgen. Dat stelt NZa-voorzitter Marian Kaljouw.

3. Zorgprofessionals:

-ARQ stelt op het [Steunpunt Coronazorgen](#) een Zelfscreener beschikbaar voor zorgprofessionals. De [Zelfscreener](#) is een online instrument en brengt in kaart wat medewerkers energie geeft in het werk en wat stress oplevert (thuis of op het werk) en hoe men daarmee omgaat. De Zelfscreener werd in het afgelopen jaar regelmatig (anoniem) ingevuld en daaruit komt de volgende overkoepelende informatie.

Er staat druk op de balans tussen stress, energie- en persoonlijke hulpbronnen van zorgprofessionals, waarbij er meer stress is en minder hulpbronnen beschikbaar zijn. De zorgprofessionals beschouwen zichzelf echter als veerkrachtig, scoren een ruime voldoende op algemeen functioneren en een groot deel heeft geen zorgbehoefte. Het deel met behoefte aan zorg noemt ondersteuning door middel van een luisterend oor als wens. Dus, ondanks dat de balans onder druk staat, kunnen de meeste zorgprofessionals met de juiste ondersteuning (van bijvoorbeeld familie, vrienden, collega's) tijdens de Coronacrisis op de been blijven. Mogelijkheden creëren om te ventileren (binnen en buiten de organisatie) kan hierbij helpen.

De zelfscreener werd vooral gebruikt door vrouwelijke zorgprofessionals werkzaam in zieken- en verpleeg- en verzorgingshuizen (leeftijd 50-60 jaar).

Doelgroep in beeld: Mensen met verminderd vertrouwen in de overheid en het coronabeleid

In het laatste doelgroepenoverleg van het coördinatieteam zijn mensen met verminderd vertrouwen in de overheid en het coronabeleid besproken. Uit een search en uitvragen volgt de volgende informatie.

Deze doelgroep bestaat uit mensen van verschillende achtergronden, vanuit linkse en rechte partijen en laag- en hoogopgeleiden. In absolute getallen is het wantrouwen tijdens de coronacrisis vooral gegroeid onder mensen uit het politieke midden. Het is volgens de [publicatie 'Democratisch bewustzijn in Nederland'](#) door het Verwey-Jonker Instituut dan ook belangrijk om in de aanpak van ondemocratisch gedachtegoed niet te focussen op bepaalde groepen maar op de samenleving in zijn geheel.

Nieuwe producten en informatie PSH (vervolg)

Doelgroep in beeld: Mensen met verminderd vertrouwen in de overheid en het coronabeleid (vervolg)

Reden voor het wantrouwen

Uit het onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut blijken er meerdere redenen voor het wantrouwen te bestaan: de onzichtbaarheid van de overheid, het tonen van weinig politieke daadkracht, onrechtvaardigheid en missen van menselijke maat in het beleid, negatieve berichtgeving en gevoelens van uitsluiting. Hoogleraar publieksfilosofie Marli Huijer benoemt in [dit artikel](#) in Trouw dat de risicomijdende manier waarop de overheid haar beleid voert, maakt dat er weinig ruimte is voor kritiek. Het publieke debat wordt daarmee ernstig ondermijnd, terwijl dat juist cruciaal is voor de solidariteit die nodig is om uit deze crisis te komen. Mensen willen pas iets voor de ander opgeven als ze zijn betrokken bij de besluitvorming en zich gehoord voelen. Behoeftte van deze doelgroep is openheid vanuit de overheid over de dilemma's en afwegingen die leiden tot het coronabeleid.

Behoeftte aan erkenning

Er is bij de doelgroep behoefte aan erkenning en een plek om kritische vragen te stellen en een open discussie te voeren. Het [Verwey-Jonker Instituut](#) doet onderzoek naar thema's zoals participatie, polarisatie en verbinding. In deze [publicatie](#) staan verhalen beschreven van burgers met gebrek aan vertrouwen in instituties en worden oplossingen aangedragen.

Manieren om in gesprek te gaan

Dilemma logica is een methode die helpt om bij lastige opgaven contact te maken over wat mensen/partijen uiteendrijft én verbindt. Op de [website van de Rijksoverheid](#) leest u meer over deze methode en hoe die is toe te passen. [De website van de Expertise-unit Sociale Stabiliteit \(ESS\)](#) biedt praktijkkennis over maatschappelijke spanningen, polarisatie en radicalisering. Verder geeft het Steunpunt Coronazorgen tips om [in gesprek te gaan met mensen](#) met een andere mening.

Nieuwe producten en informatie GOR

Resultaten 11e ronde gedragsonderzoek

De psychische gezondheid van alle deelnemers gezamenlijk is vrij stabiel over de tijd, maar er zijn verschillen tussen leeftijdsgroepen. In de leeftijdsgroepen 16-24 jaar en 25-39 jaar daalde de psychische gezondheid sinds meetronde 5 (juli 2020), maar lijkt nu weer iets te stijgen. Het percentage psychisch gezond onder 16-24 jarigen ligt echter nog 19 procentpunt lager dan in meetronde 1.

De sociale beperkingen vallen steeds zwaarder. Met name de 1-bezoekermaatregel kan op weinig draagvlak rekenen. Het aantal deelnemers dat deze maatregel steunt is ten opzichte van de vorige meetronde gedaald van 57 naar 47%. De resultaten laten zien dat deelnemers zich in bredere zin iets meer ruimte permitteren. Meer mensen hebben bezoek ontvangen en men is gemiddeld vaker de deur uit geweest, met name om te werken buitenshuis te sporten of vrienden en familie te bezoeken. Tegelijkertijd zien we dat deelnemers voorzichtiger zijn geweest als zij mogelijk corona gerelateerde klachten hadden. Panelleden lieten zich vaker testen bij klachten (63% ten opzichte van 51% in de vorige meetronde). Ook lieten zij zich vaker testen na nauw contact met een besmet persoon. Voor het eerst is gevraagd naar het testen van kinderen: Van de kinderen met klachten is 67% getest of de afspraak moet nog plaatsvinden. Alle resultaten zijn [hier](#) te vinden.

Interessante informatie en producten algemeen

Terugkoppeling webinar SCP 'Gevolgen van corona voor het welbevinden en sociale samenhang'

Op 1 april sprak Inger Plaisier, wetenschappelijk medewerker bij het SCP, over hoe het welbevinden van de bevolking zich heeft ontwikkeld tijdens de coronacrisis en het gevolg op de maatschappelijke samenhang (zie ook het onderzoek van SCP '[Een jaar met Corona](#)'). Een hoofduitkomst: Nederlanders hebben een jaar na de start van de coronacrisis gemiddeld genomen nog steeds een hoge kwaliteit van leven. De ervaren gezondheid is weinig veranderd. Er zijn echter kwetsbare groepen voor wie deze gemiddelden niet op gaan.

Jongeren bleken eind 2020 bijvoorbeeld wel iets minder tevreden te zijn met het leven dan daarvoor en meer jongeren ervaren een laag psychisch welbevinden. Ondanks de invloed van de coronamaatregelen op de sociale contacten zijn mensen maar een fractie minder tevreden over hun sociale contacten en eenzaamheid steeg beperkt. De afname in sociale contacten was met name sterk voelbaar voor kwetsbare mensen die al weinig contacten hadden.

Wel bleek het sociaal vertrouwen tijdens de tweede besmettingsgolf afgenomen en mensen ervaren meer wrijving tussen sociale groepen. Met name tussen jong en oud en kwetsbare en gezonde mensen.

Sommige gevolgen van de coronacrisis worden pas op een later moment goed zichtbaar. Bijvoorbeeld de gevolgen van ongelijke kansen in het onderwijs of de oplopende werkloosheid dat leidt tot inkomensverlies en een lager psychisch welbevinden. Maar over het algemeen is de veerkracht van de bevolking dus groot.

Agenda webinars en andere digitale bijeenkomsten

Webinars: 'Complotdenken' en 'De overheid als dictatuur'

De [Bestuurlijke Werkgroep radicalisering en extremisme](#) organiseert twee gratis webinars voor zorg- en veiligheidsprofessionals:

- **14 april:** Webinar 'Complotdenken als wereldbeeld' over toenemend complotdenken ten tijde van de crisis
- **28 april:** Webinar 'De overheid als dictatuur' over anti-coronabeleid activismen.

De webinars worden georganiseerd om zorg- en veiligheidsprofessionals te helpen de gebeurtenissen van afgelopen jaar te begrijpen en daarop te reflecteren. Daarnaast worden handvatten aangereikt voor het toepassen van deze kennis binnen de dagelijkse praktijk. Zie voor meer informatie en aanmelding de [agenda van de veiligheidscoalitie](#).

Mental health and the pandemic: living, caring, acting!

De Europese Commissie organiseert in de European Mental Health Awareness Week op 10 mei van 10.30-17.15 een online evenement. Het adresseert de impact van COVID-19 op de mentale gezondheid via vijf thema's: understanding – living – caring – responding – acting. Meer informatie en inschrijven via [deze link](#).

Eerdere nieuwsbrieven

Voorgaande edities van de nieuwsbrief PSH GOR zijn te vinden onderaan de [website van ARQ Kenniscentrum Impact](#).

Heeft u deze nieuwsbrief doorgestuurd gekregen van een collega en wilt u hem ook zelf graag ontvangen? Dat kan. Stuur een mail naar cGM@rivm.nl.
De nieuwsbrief is bedoeld voor medewerkers van GGD, GHOR en de Veiligheidsregio.

Contactgegevens

GGD'en kunnen met vragen of ondersteuningsbehoeften aankloppen bij het coördinatieteam.

Vragen per telefoon:

- PSH-vragen: 06-30661005 (ARQ Kenniscentrum Impact)
- GOR-vragen: 06-51617555 (Martine Mulder)

Vragen per e-mail:

- Vragen over PSH en GOR kunnen per e-mail gesteld worden aan cGM@rivm.nl
- Vragen, opmerkingen of aanvullingen met betrekking tot het IVC kunnen per e-mail gesteld worden aan steunpuntcorona@arq.org

De leden van het coördinatieteam zijn: Sjef Timmermans, Nannah Tak (GGD GHOR Nederland), Wera van Hoof, Andrea Willems, Noor Jansen (ARQ), Michel Dückers (Nivel/ARQ), Martine Mulder (cGM/GGD ZW), Femke de Zwart, Elske Marra, Jannie van der Helm, Diane Houweling, Loes Lanting (RIVM/cGM)